

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Davida Rause, Ph.D., a soudců

Mgr. Kateřiny Kopečkové, Ph.D., a Mgr. Filipa Skřivana v právní věci

žalobce: **Ing. V. A.**
bytem X
zastoupen Mgr. Bc. Ivo Nejezchlebem, advokátem
sídlem Joštova 138/4, Brno

proti
žalovanému: **Velitel vzdušných sil**
sídlem Vítězné náměstí 1500/5, Praha 6

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 7. 2024, č. j. MO 535104/2024-3031,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému se nepřiznává náhrada nákladů řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje: R. L.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce, voják z povolání, požádal v dubnu roku 2008 velitele svého vojenského útvaru (původně šlo o útvar v Přerově) o doplacení služebního platu za období od ledna 1999, kdy byl určen k plnění úkolů služeb LZS a SAR (letecké záchranné služby, resp. letecké pátrací a záchranné služby). Příslušný služební orgán nejprve žádosti žalobce nevyhověl (dvě rozhodnutí byla zrušena rozsudky Krajského soudu v Ostravě a Městského soudu v Praze), poté jí v roce 2017 částečně vyhověl a přiznal žalobci odměnu za práci přesčas ve výši 237 997 Kč, která byla po dalším zrušujícím rozhodnutí zdejšího soudu (rozsudek ze dne 30. 4. 2020, č. j. 62 Ad 3/2018-51) rozhodnutím žalovaného z roku 2020 zvýšena na 284 825 Kč. Také toto rozhodnutí bylo následně zdejším soudem v příslušné části zrušeno (rozsudek ze dne 2. 9. 2022, č. j. 62 Ad 14/2020-50). Věci se poté zabýval i Nejvyšší správní soud, ovšem ke kasační stížnosti žalobce se věnoval pouze otázce promlčení nároku žalobce na úrok z prodlení (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 7. 2023, č. j. 2 As 227/2022-32).
2. Rozhodnutím ze dne 8. 12. 2023, č. j. MO 956761/2023-2427, velitel VÚ 2427 Sedlec, Vícenice u Náměště nad Oslavou, ve výroku I. žádosti žalobce vyhověl a přiznal mu doplacení hrubého platu ve výši 334 855 Kč, vůči němuž započtl vyplacené odměny za pracovní pohotovost a práci přesčas. Služební orgán vycházel z judikatury Nejvyššího správního soudu v obdobných případech, z níž plyne oprávněnost nároku žalobce na doplacení ušlého platu. Výrokem II. rozhodl služební orgán tak, že nároky za dobu do 28. 2. 2005 jsou dle § 161 odst. 1 a 2 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání (dále jen „zákon o vojácích z povolání“), promlčeny. Druhý výrok rozhodnutí služebního orgánu napadl žalobce odvoláním, které žalovaný zamítl a prvostupňové rozhodnutí v tomto rozsahu potvrdil.

II. Žaloba

3. Žalobce podal proti napadenému rozhodnutí včasnou žalobu. Zdůrazňuje, že služební pohotovost nebyla nikdy nikomu nařízena. Velitel svým písemným rozkazem nařídil vojákům výkon 24hodinové služby. Je tedy nezbytně nutné vyřešit otázku kdo, a především z jakého důvodu a pohnutek, dal pokyn k tomu, aby se místo platu za 24hodinovou službu vyplácel vojákům plat jen za 12 hodin služby a za zbylých 12 hodin byla vyplácena jen odměna za služební pohotovost. Dle žalobce se jedná o zjevný úmysl způsobit vojákům škodu. Jelikož škoda byla způsobena úmyslně, uplatní se dle žalobce desetiletá promlčecí lhůta dle zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku. S tím se žalovaný nijak nevypořádal. Ani zdejší soud se v předchozím rozsudku blíže nezabýval otázkou, zda nárok žalobce nelze posoudit jako náhradu škody, jež mu byla způsobena správním orgánem úmyslně.
4. Žalobce se tedy domáhá náhrady úmyslně způsobené škody, přičemž v úvahu by přicházelo také posouzení nároku coby vydání bezdůvodného obohacení. Ze státního rozpočtu byly určeny finanční prostředky kromě jiného pro účely hrazení protihodnoty za vykonané služby. Pokud armáda postupovala tak, že část těchto finančních prostředků si v rozporu s vlastními rozkazy ponechala, pak se na úkor vojáků bezdůvodně obohatila. Z uvedených důvodů žalobce navrhuje, aby soud napadené rozhodnutí i prvostupňové rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

Shodu s prvopisem potvrzuje: R. L.

5. Žalovaný uvádí, že žalobce uplatnil svou žádostí peněžitý nárok ze služebního poměru, podle § 161 zákona o vojácích z povolání činí lhůta k uplatnění nároku 3 roky od jeho splatnosti. Z nezákonně nařízené služební pohotovosti a jejího proplácení dle žalovaného nelze dovodit, že služební orgány chtěly žalobci úmyslně způsobit škodu. Rovněž v předchozím rozsudku ze dne 2. 9. 2022, č. j. 62 Ad 14/2020-50, dospěl zdejší soud k závěru, že se jedná o nárok platový, nikoliv o nárok na náhradu škody. Nárok žalobce nelze posuzovat ani jako nárok na vydání bezdůvodného obohacení. Žalovaný proto navrhuje, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

IV. Posouzení věci krajským soudem

6. Žaloba byla podána včas [§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“)], osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.). Žaloba je přípustná (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.). Za splnění podmínek § 51 s. ř. s. rozhodl soud bez jednání.
7. Žaloba **není** důvodná.
8. Úvodem je vhodné zmínit, že v nynější věci není sporu o tom, že nárok žalobce je v základu oprávněný. To konstatoval již žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí s odkazem na bohatou judikaturu ve skutkově obdobných případech. Spor se vede výhradně o to, zda je nárok žalobce za období do 28. 2. 2005 promlčen. Ze správního spisu a napadených rozhodnutí plyne, že žalobce svůj nárok uplatnil dne 28. 4. 2008. To žalobce v žalobě nezpochybňuje.
9. Pro nynější věc je dále podstatný charakter žalobcova nároku. Žalobce v žalobě opakovaně zmiňuje, že mu služební orgány „úmyslně způsobily škodu“, a domáhá se náhrady škody, případně vydání bezdůvodného obohacení. Takto ovšem dle zdejšího soudu nárok žalobce kvalifikovat nelze.
10. Uplatněný nárok vychází, zjednodušeně řečeno, ze skutečnosti, že za plnění úkolů služeb LZS a SAR v letech 1999-2008 byl původně žalobci vyplacen plat za 12 hodin výkonu služby a dále 50 % platu za 12 hodin služební pohotovosti. Žalobce ovšem po celou dobu konal řádnou službu, za jejíž výkon mu náležel plat v plné výši včetně příslušných příplatků. Jedná se tudíž o nárok na plat a jeho příslušenství dle § 66 a násl. zákona o vojácích z povolání ve spojení se zákonem č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech.
11. Jak upozorňuje žalovaný, dané otázce se zdejší soud již věnoval v předchozím rozsudku ze dne 2. 9. 2022, č. j. 62 Ad 14/2020-50. V bodě 42 uvedl, že se žalobcem nelze souhlasit v tom směru, že by v nyní posuzované věci existovala desetiletá promlčecí lhůta k uplatnění peněžitého nároku. V případě nároku na doplacení platu se totiž uplatní § 161 odst. 1 zákona o vojácích z povolání, podle něhož *nestanovuje-li tento zákon jinak, činí lhůta k uplatnění peněžitých nároků ze služebního poměru 3 roky*. Podle odst. 2 téhož ustanovení *jde-li o opětovné plnění, činí lhůta k uplatnění nároku na jednotlivá plnění 3 roky od jejich splatnosti*.
12. V nynější věci nejsou dány žádné okolnosti, pro které by bylo možné se od vyslovených závěrů odchýlit. Nejvyšší správní soud je nekorigoval (k tomu ani v souladu s dispoziční zásadou nedostal prostor, neboť se v řízení o kasační stížnosti žalobce v souladu s dispoziční zásadou věnoval jiným otázkám).

13. Žalobce argumentuje v tom směru, že služební pohotovost nebyla nikdy nikomu nařízena a v rozporu s rozkazy nadřízených byl vojákům místo platu za 24hodinovou službu vyplácen plat jen za 12 hodin služby a za zbylých 12 hodin byla vyplácena jen odměna za služební pohotovost. To v zásadě odpovídá tomu, jak na věc konstantně nahlíží Nejvyšší správní soud, podle něhož rozdělení směn na 12 hodin výkonu služby a 12 hodin služební pohotovosti bylo čistě formální a účelové a ze strany služebně nadřízených orgánů žalobce se jednalo o snahu o obcházení zákona (krácení žalobce na jeho platových nárocích).
14. Je nepochybné, že daný postup musel iniciovat někdo z nadřízených vojákům určeným k plnění úkolů služeb LZS a SAR. Podstatné je však to, že dané jednání nebylo motivováno úmyslem služebních orgánů poškodit žalobce. Bylo tak zřejmě učiněno z důvodu efektivního využití lidských zdrojů a zajištění běžného chodu letky v důsledku dlouhodobých kapacitních důvodů, popř. snahou o finanční úsporu (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 1. 2022, č. j. 1 As 248/2021-41, ze dne 27. 4. 2023, č. j. 10 As 498/2021-51, ze dne 16. 12. 2021, č. j. 1 As 247/ 2021-40, ze dne 19. 4. 2022, č. j. 10 As 494/2021-48, ze dne 20. 1. 2022, č. j. 4 As 407/2021-50, nebo ze dne 28. 3. 2023, č. j. 7 As 379/2021-34). Stejně závěry žalovaný srozumitelně vyjádřil na str. 3 napadeného rozhodnutí.
15. Zbývá dodat, že Nejvyšší správní soud se rovněž v nedávné době zabýval přímo povahou nároku v obdobných případech ve vztahu k promlčení nároku (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 10. 2024, č. j. 10 As 161/2024-38, ze dne 8. 11. 2024, č. j. 10 As 162/2024-36, a č. j. 10 As 163/2024-30, ze dne 25. 11. 2024, č. j. 2 As 184/2024-33, a ze dne 26. 11. 2024, č. j. 2 As 183/2024-33), a dospěl ke shodnému závěru – žalobce uplatnil nárok na plat a jeho příslušenství. Přestože pro rozdělení směn na „standardní“ službu a služební pohotovost nebyl legitimní důvod a ze strany služebně nadřízených orgánů se skutečně jednalo o snahu o obcházení zákona, tato okolnost ještě sama o sobě neznamená, že tak bylo učiněno za účelem způsobit žalobci újmu.
16. Žalobce neuvádí žádný důvod, pro který by nebylo možné uplatnit u služebního orgánu platový nárok dříve. Neuvádí ani jiné konkrétní argumenty svědčící o tom, že služební orgán uplatněním námitky promlčení zneužívá právo.
17. Z ničeho neplyne, že by žalobci byla zároveň způsobena škoda ve smyslu právních předpisů upravujících náhradu škody. Je pochopitelné, že žalobce se cítí být postupem služebních orgánů „poškozen“ a nevyplacení části platu vnímá jako „újmu“. Předpokladem vzniku povinnosti k náhradě škody je ovšem kromě protiprávního jednání spočívajícího v porušení právní povinnosti také způsobení škody (§ 2909 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku; obdobně dle předchozí právní úpravy), kterou nelze ztotožňovat s primární právní povinností. Např. pro náhradu škody vzniklé porušením smlouvy obecně platí, že nárok na náhradu škody vzniká paralelně vedle povinnosti plnit. Neplatí tedy, že porušení povinnosti vyplatit plat nebo mzdu ve stanovené výši (resp. porušení povinnosti plnit v penězích) zakládá nárok na náhradu škody ve výši nevyplacené části.
18. Žalobci pak zjevně nevznikl ani nárok na vydání bezdůvodného obohacení. V nynějším případě nebylo plněno bez právního důvodu ani na základě neplatného právního úkonu (§ 163 zákona o vojácích z povolání). Jak uvádí žalobce, příslušná rozpočtová kapitola obdržela finanční prostředky určené mimo jiné na zabezpečení platu vojáků z povolání. Sám žalobce ovšem žádné plnění bez právního důvodu (na jehož vydání by mu z tohoto titulu vznikl nárok) žalovanému ani státu neposkytl.

Shodu s prvopisem potvrzuje: R. L.

19. Lze tedy shrnout, že již v předchozím rozsudku ze dne 2. 9. 2022, č. j. 62 Ad 14/2020-50, zdejší soud neshledal, že by nárok žalobce představoval nárok na náhradu úmyslně způsobené škody, u níž by se uplatnila promlčecí lhůta v délce 10 let, nýbrž nárok na doplacení platu, u kterého se uplatní promlčecí lhůta 3 let v souladu s § 161 zákona o vojácích z povolání. V nynějším řízení nevyšlo skutkově ani právně najevo nic, co by vedlo k nutnosti dané závěry přehodnotit.

V. Závěr a náklady řízení

20. Ze shora uvedených důvodů krajský soud žalobu zamítl dle § 78 odst. 7 s. ř. s. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl dle § 60 s. ř. s. Neúspěšný žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení. Procesně úspěšnému žalovanému žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu

a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 12. prosince 2024

David Raus v.r.
předseda senátu